

ارمغان‌های تلویزیون

برنامه‌های دیدنی تلویزیون در سال 89 فقط به سریال‌های نمایشی محدود نشد.

برنامه‌های دیدنی تلویزیون در سال 89 فقط به سریال‌های نمایشی محدود نشد.
ارمغان‌های تلویزیون

اگرچه تلویزیون مهم‌ترین رسانه‌ای است که رخدادها و وقایع مهم جهان را بازتاب داده و از طریق شبکه‌های مختلف تلویزیونی می‌توان پنجره‌ای برای تماشای عالم گشود اما خود این رسانه نیز به واسطه تاثیرگذاری و دامنه و گستردگی برنامه‌هایش واجد اتفاقات و رخدادهایی است که قابلیت بازشناسی و ارزیابی دارد.

به روش خود تلویزیون که گزارش هفته و سالانه دارد و از آنچه گذشت در حوزه‌های مختلف پرده برمی‌دارد قصد داریم تا در این مجال به طور اجمالی به مهم‌ترین اخبار و اتفاقاتی که سال گذشته در حوزه تلویزیون افتاده، نگاهی بیندازیم. بدیهی است که در این بازخوانی هر آنچه که رخ داده و در جای خود اهمیت دارد به نگارش درنیامده یا حتی گاهی فراموش شده است. با این حال اتفاقاتی که به آن اشاره می‌شود آنقدر اهمیت داشته که خود به یک سوژه رسانه‌ای بدل شده‌اند.

سریال‌های مناسبی

اگر سریال‌های تلویزیونی را به 2 گروه عمده مناسبی و روزانه تقسیم کنیم معمولاً مجموعه‌های نوع اول به واسطه دلایلی فرامتنی و اجتماعی بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند.

اولین مجموعه‌های تلویزیونی نیز سریال‌های نوروزی هستند که به دلیل آمیختگی با ایام نوروز و توجه بیشتر مخاطبان به تلویزیون و برنامه‌های آن از جمله سریال‌های پرمخاطب در طول سال قرار می‌گیرند. در میان سریال‌های نوروزی سال 89 دو سریال چارودیواری و زن بابا بیش از مجموعه‌های دیگر مورد توجه قرار گرفت. براساس نظرسنجی خبرگزاری جمهوری اسلامی سریال‌های چارودیواری و زن بابا موفق‌تر عمل کرده و تماشاگران بیشتری را جلب کرده‌اند.

اما در این میان چارودیواری ساخته سیروس مقدم موفق‌ترین کار نوروزی سیما لقب گرفت. سیروس مقدم از جمله کارگردان‌هایی است که سریال‌های او فارغ از نقاط ضعف و قدرتش، بسیار پر مخاطب بوده و شاید به همین دلیل است که او پرکارترین کارگردان تلویزیونی در زمینه ساخت سریال محسوب می‌شود.

موفقیت چارودیواری صرفاً به کم‌دی بودن یا زمان نمایش آن برنمی‌گردد. مقدم تابستان 89 امسال نیز با سریال تراژدی و تلخ زیرهشت بازم موفق شد مخاطبان زیادی را پای تلویزیون بنشانند.

سریال زیرهشت یک رقیب سرسختی در شبکه 3 به نام 171#&فاصله&راquod داشت که براساس نظرسنجی صورت گرفته این مجموعه 85 درصد در بین برنامه‌های صدا و سیما بیننده داشت و از این میزان 95 درصد اعلام رضایت کرده‌اند. این درحالی است که مجموعه زیرهشت که از شبکه یک سیما پخش می‌شد، 10 درصد کمتر از سریال فاصله‌ها بیننده و رضایت‌مندی داشت که البته به تدریج این میزان افزایش پیدا کرد. برخی علت این امر را تلخ و گزنده بودن سریال زیرهشت دانسته یا سریال فاصله‌ها را به دلیل توجه برخی مسائل مبتلا به جوانان موجب پر بیننده شدن آن می‌دانستند.

سریال تاوان ساخته شهرام شاه‌حسینی با بازی پژمان بازغی و رضا رویگری نیز با 45 درصد بیننده و 87 درصد رضایت‌مندی در جایگاه سوم قرار گرفت. به هر حال زیرهشت و فاصله‌ها هر دو از جمله سریال‌های پرمخاطب در سال 89 محسوب می‌شدند که البته زمان پخش آن در فصل تابستان را نباید نادیده گرفت.

یکی از پربیننده‌ترین فصل‌های تلویزیون ایام ماه مبارک رمضان است که در یک دهه گذشته به دلیل سنت سریال‌سازی و توجه مخاطبان به سریال‌های مناسبی این ماه بیش از ماه‌های دیگر سال اهمیت دارد. در ماه رمضان امسال 4 سریال از شبکه‌های مختلف سیما روی آنتن رفت که نظرسنجی مرکز تحقیقات سازمان صدا و سیما نشان می‌دهد سریال جراحت به کارگردانی محمدمهدی

عسگریور در میان مجموعه‌های ماه رمضان امسال، رتبه اول را از آن خود کرده است.

مجموعه جراحی با 74 درصد بیننده در رتبه اول قرار گرفت. سریال‌های ملکوت ساخته محمدرضا آهنج با 65 درصد، در مسیر زاینده‌رود به کارگردانی حسن فتحی با 58 درصد و تکرار خانه به دوش به کارگردانی رضا عطاران با 42 درصد بیننده به ترتیب در رتبه‌های دوم تا چهارم قرار دارد. مجموعه نون و ریجون ساخته فرزاد موتمن هم رتبه پنجم را از آن خود کرد.

در ایام محرم امسال اما سریال خاصی تولید نشد و تنها یک سریال که از 4 سال پیش جا مانده بود و به دلایل مختلف پخش آن به تاخیر افتاده بود برای محرم امسال روی آنتن رفت. سریال «171#& خون بها» ساخته جواد مزدآبادی که اولین کار سعید نعمت‌الله به عنوان فیلمنامه‌نویس در این مجموعه بود و البته اولین حضور پولاد کیمیایی در یک سریال تلویزیونی. اما این سریال نتوانست مثل دیگر سریال‌های مناسبی گل کند و پرمخاطب شود. برعکس سریال مناسبی «171#& ارمغان تاریکی» به کارگردانی جلیل سامان که به اتفاقات سیاسی دهه 60 درباره گروهک منافقین افتاد با استقبال بهتری مواجه شد. محمد رضا ورزی نیز طبق روال سال‌های گذشته سریال تاریخی دیگری به نام «171#& تبریز در مه» را به نمایش گذاشت که درباره وقایع زمان فتحعلی شاه و زندگی عباس میرزا بود. سریال‌هایی مثل «171#& ستایش»؛ «171#& ساختمان»؛ «171#& قفسی برای پرواز»؛ «171#& گمشده»؛ و «171#& آسمان همیشه ابری نیست» از دیگر سریال‌های تلویزیون در سال 89 بود.

مختارنامه ؛ اثری فاخر

اما بدون شك نقطه عطف سریال‌های تلویزیونی در سال 89 و اساسا یکی از مهم‌ترین اتفاقات رسانه‌ای در مجموعه صدا و سیما آغاز پخش سریال عظیم «171#& مختارنامه» بود که پس از 8 سال فرآیند تولید بالاخره در مهر ماه امسال برای نمایش آماده شد. این سریال تاریخی - مذهبی هم به واسطه نام داوود میرباقری که عنوان کارگردانی سریال امام علی(ع) را نیز یدک می‌کشید و البته خط و ربط قصه مختار به قیام کربلا و عاشورا مورد توجه بسیاری از مخاطبان تلویزیونی قرار گرفت به عنوان فاخرترین سریال تلویزیونی در سال 89 و البته عظیم‌ترین و پرهزینه‌ترین سریال در تاریخچه تلویزیون شناخته شد.

نکته: نگاهی اجمالی به سریال‌های پرمخاطب در سال 89 نشان می‌دهد که جذابیت سوژه و قصه‌پردازی روایت خوب و حرفه‌ای و ... درکنار بازی‌های خوب می‌تواند در افزایش رضایت‌مندی مردم تاثیر زیادی داشته باشد

نظرسنجی درباره سریال مختارنامه در مصاحبه‌های تلویزیونی و گزارش‌های خبری شبکه یک نشان داد که این سریال بشدت مورد توجه طیف‌های مختلف مردم و مخاطبان عام و خاص قرار گرفته است و میزان رضایت‌مندی از آن در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

نگاهی اجمالی به سریال‌های پرمخاطب تلویزیون در سال 89 نشان می‌دهد که جذابیت سوژه و قصه‌پردازی، روایت خوب و حرفه‌ای، شخصیت‌پردازی‌های ماندگار و توجه به تکنیک‌های فنی و جلوه‌های ویژه در کنار بازی‌های خوب و چشمگیر می‌تواند در افزایش رضایت‌مندی مردم از سریال‌های تلویزیونی تاثیر زیادی داشته و دیده شوند. با این حال حاشیه‌های سریال مختارنامه خود به یک بحث داغ رسانه‌ای تبدیل شد.

اولین نقدها بر حاشیه‌های سریال یعنی پخش صدای یک زن در موسیقی تیتراژ پایانی صورت گرفت. جز این حاشیه‌هایی که بر سر نشان دادن تصویر حضرت ابوالفضل(ع) صورت گرفت و واکنش‌ها و بحث و جدل‌های مختلف مراجع عظام در این باره از مواردی بود که تا مدت‌ها پخش این تصاویر را در تعلیق نگه داشت.

این در حالی بود که کارگردان سریال تا روزهای نزدیک به پخش این قسمت‌ها عنوان کرده بود که هنوز تصمیمی مبنی بر عدم پخش این تصاویر ندارد. اما داوود میرباقری سرانجام به دعاها درباره چگونگی نشان دادن تصویر چهره حضرت ابوالفضل(ع) پایان داد و صحنه‌های مربوط به این حضرت را به‌طور نامشخص در مه به تصویر کشید. در کنار همه اینها، مختارنامه حاشیه بزرگی را در زمینه منابع مالی خود همواره به دنبال می‌کشد که جدا از حرف و حدیث‌ها و شایعاتی که در این زمینه وجود دارد، آخرین اعلام روابط عمومی این سریال درباره کل بودجه سریال، 20 میلیارد تومان بوده است.

رادیو هفت روی موج شبکه آموزش

رادیو هفت نام یک برنامه تلویزیونی به تهیه‌کنندگی منصور ضابطیان است که با هدف آرامش‌بخشی، هر شب از شبکه آموزش سیما

پخش می‌شد. رادیو هفت که به صورت زنده به روی آنتن می‌رود برای ایجاد لحظاتی آرام، در این برنامه بخش‌های گوناگونی مانند پخش موسیقی آرام، قصه‌خوانی، گفت و گو درباره موضوعات مرتبط با آرامش، حافظ‌خوانی و معرفی کتاب در نظر گرفته شده است.

علاوه بر این هر شب یک مجری متفاوت برنامه را اجرا می‌کند که از عوامل جذابیت آن است. منصور ضابطیان، نیما رئیسی، آزاده نامداری، نیما کرمی، احسان کرمی، چیستا یثربی، حمیدرضا صدر، مازیار ناظمی و... از افرادی هستند که اجرای این برنامه را بر عهده دارند. بخش قصه‌خوانی نیز با نام #171'قصه‌های خان‌جون' توسط مسعود فروتن اجرا می‌شود. این برنامه در سال 89 موجب شد تا شبکه آموزش بیش از گذشته مورد توجه مخاطبان خاص قرار بگیرد.

هفت و ماجراهای سینما

بدون شك یکی از مهم‌ترین رخدادهاي تلویزیونی در سال 89 تهیه و پخش برنامه زنده هفت بود که به مسائل سینمایی ایران می‌پرداخت؛ برنامه‌ای که سینما و حاشیه‌های آن را به تلویزیون آورد و البته خود به یکی از جنجالی‌ترین و حاشیه‌سازترین برنامه تلویزیون در سال 89 بدل شد. این برنامه که بر خلاف دیدگاه سازندگانش برخی نام نود سینمایی بر آن گذاشتند به دلیل نقد و نظر و شفافیت بیشتر نسبت به برنامه‌های دیگر سینمایی درباره مسائل سینما با واکنش‌های متضادی از سوی اهالی سینما مواجه شد. فریدون جیرانی مجری برنامه و مسعود فراستی منتقد و کارشناس برنامه مهم‌ترین عوامل این حاشیه‌ها بودند به طوری که اظهار نظر فراستی درباره یکی از کارگردان‌های مطرح سینمای ایران - مسعود کیمیایی - موجب شد تا وی به‌طور موقت از حضور در این برنامه محروم شود. نقطه اوج و جنجالی‌ترین برنامه‌های هفت به زمان جشنواره فیلم فجر برمی‌گشت که این برنامه هفتگی به یک برنامه روزانه بدل شد.

گفت‌وگو دور میز شب

بعد از برنامه موفق دو قدم مانده به صبح با اجرای محمد صالح‌علاء برنامه دور میز شب با اجرای محمد حیدری‌فاروقی و رشید کاکاوند جایگزین آن شد که مورد توجه فرهیختگان و مخاطبان خاص شبکه 4 قرار گرفت. برنامه دور میز شب با رویکرد تأثیرگذاری در عرصه فرهنگ طراحی شد و در قالب گفت‌وگوهای نقادانه به حرکت‌هایی که در عرصه فرهنگ می‌شود، می‌پردازد و نقاط قوت و ضعف‌ها را شناسایی و مورد بررسی قرار می‌دهد.

دور میز شب را می‌توان جزو برنامه‌های گفت‌وگو محور قلمداد کرد که به مسائل فرهنگی و هنری پرداخته و با نگاهی تخصصی و جذاب‌تر این مسائل را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد.

همه طرفداران بچه‌های دیروز

یکی از برنامه‌های تلویزیونی که از شبکه پنجم سیما پخش می‌شد برنامه‌ای به عنوان #171'بچه‌های دیروز' بود که به پخش کارتون‌های دهه 60 می‌پرداخت و با اجرای دو مجری معروف کودکان گیتی خامنه و الهه رضایی بسیاری از خاطرات کودکی مخاطبان میانسال را زنده می‌کرد. این برنامه بشدت مورد استقبال کودکان دهه 60 قرار گرفت و از جمله پرمخاطب‌ترین برنامه‌های شبکه 5 سیما شد؛ برنامه‌ای که با برانگیختن حس نوستالوژیک مخاطب آنها را به خاطرات دوران کودکی خود می‌برد.

برنامه‌ها و اتفاقات متعدد دیگری هم در تلویزیون رخ داد که در این مجال کوتاه فرصت پرداختن به همه آنها نیست. اگر بخواهیم فهرست‌وار به برخی از آنها اشاره کنیم باید به تغییر سبک اخبار از دکوراسیون تا شیوه اجرا و گویندگی، عملکرد خوب صدا و سیما در پخش مسابقات جام جهانی و المپیک، تاکید بر ممنوعیت سیگار و تجمل‌گرایی در سریال‌های تلویزیونی، تهیه و تدارک مسابقات هیجان‌انگیز تلویزیونی، افزایش فیلم و سریال و افتتاح شبکه مستند در روزهای پایانی سال اشاره کنیم.

سید رضا صائمی / جام جم